

SIMON ROZENDAAL

Robin Jetten pikt van de armen en geeft aan rijken

Onze voorouders wisten al dat windmolens het slechts doen als de wind waait. In 1772 jubelde het Bataafs Genootschap der Proefondervindelijke Wijsbegeerte dan ook over gemalen op steenkool: die ‘vuurmachines’, later bekend geworden als ‘stoommachines’, doen het altijd! En overall, ook dicht bij hoge bomen of gebouwen. Waar windmolens maar een tot anderhalve meter halen, pompen de ‘vuurmachines’ het water wel zes meter op.

Zon en wind zijn weersafhankelijk en dat belast het stroomnet, zo waarschuwen deskundigen al sinds jaar en dag. Het ene moment spoelen er tsunami’s van elektronen door het net, maar wanneer het niet waait en de zon het laat afweten, is er doodse stilte – wanneer er tenminste geen backup is van gas- of kerncentrales. Zoals elektrotechnisch ingenieur Henk Tolsma schreef in zijn boek *Donkerluwte* uit 2021: ‘Een stroomvoorziening alleen berustend op zon en wind is niet betrouwbaar.’

De afgelopen tijd is er massaal en bewust in zon en wind geïnvesteerd. Nederland is nu nummer twee in de wereld in zonnecellen en wereldkampioen wind op zee. En goh, wat raar, ons stroomnet kan het niet aan. Het is me wat, hoe zou dat nou komen?

En wat zegt minister Rob Jetten? ‘We hebben te maken met een dubbel succes: er is veel meer duurzame stroom bijgekomen dan we een paar jaar geleden dachten. En bedrijven zijn wakker geschud door de energiecrisis en maken nu veel meer tempo met elektrificatie.’ Je moet het maar durven. Een politieke blunder als een ‘dubbel succes’ verkopen.

En het werkt, hè? De journalisten van *de Volkskrant* die Jetten interviewden, laten hem weggelaten met de opmerking dat er meer groene stroom is dan ‘we’ een paar jaar geleden dachten. Kom op, hij is van een partij die al sinds 1966 meer ‘groene’ stroom wil.

Het gestuntel op het ministerie is zo schokkend dat George Verberg, voormalig directeur-generaal Energie van het ministerie van Economische Zaken, zich niet kon inhouden. Hij had het op Twitter over een ‘stelselmatig weggelaten beleid dat zogenaamd “groen” zou zijn’.

Dat weggelaten beleid is ook niet erg links. Eigenaren van zonnepanelen mogen de stroom die ze niet nodig hebben – en dat kan veel zijn, wanneer de kopers ploert vol op het dak staat en er niemand thuis is – terug aan het net leveren. Dat is indirecte subsidie want de opwekkosten van stroom zijn veel lager dan de echte kosten (logisch, want daarin zitten ook de kosten van stroomtransport). Die subsidie wordt deels opgebracht door mensen die geen huiseigenaar zijn en geen zonnecellen op hun dak hebben.

Idem voor windmolenparken. Daar zitten veel extra kosten bij, die niet door de exploitanten van de windmolenparken en de eigenaren van de windmolens hoeven te worden betaald. Dus vroeg ik zo’n twintig jaar geleden bij een TNO-persconferentie aan hoogleraar windenergie Gijs van Kuik wat er met die extra kosten gebeurde. ‘Die worden gesocialiseerd,’ zei Van Kuik. Ik moest denken aan de krakers die vroeger hun winkeldiefstal verdedigden met het prachtige eufemisme ‘proletarisch winkelen’ en schoot in de lach waarop iedereen (windenergiesdeskundigen en journalisten die over windenergie schreven, waren toen al weinig kritisch) mij aankeek alsof er uit mijn colbertje een kreeftenkop was gegroeid.

Dat socialiseren werd al in 1983 in het Duitse (linkse) weekblad *Die Zeit* ‘*Ein umgedrehter Robin Hood*’ genoemd. Wat zegt nu Ben Voorhorst, de voormalige topman van netbeheerder TenneT, die door minister Jetten naar Brabant en Limburg is gestuurd – want daar staat het stroomnet zo langzamerhand echt op ontploffen – in *NRC*? Dat de salderingsregeling – stroom leveren aan het net, dat diezelfde stroom later gratis teruggeeft, waar twee miljoen huishoudens aan deelnemen – eigenlijk oneerlijk is. ‘Wie betaalt die subsidie in de praktijk? De consument die geen zonnepanelen kan betalen. Die mensen betalen de kosten. Dat is gewoon een omgekeerde nivellering.’

Robin Hood stal volgens de overlevering van de rijken en gaf dat aan de armen, Robin Jetten steelt van de armen en geeft dat aan de rijken. Geen middeleeuwse mythe, maar hedendaagse realiteit. **EW**

Het net kan de groene stroom niet aan, maar de minister verkoopt het als ‘dubbel succes’